

Bohus' Befæstning blev udbedret i Aarene 1595 og 1605, hvorved Planen til Slottets Erobring, som man havde for i Krigen 1611-1613, forebyggedes. Under Hannibalsfejden 1643-1645 kom det atter i Klæmme, men reddede sig paa gammel Viis med Ild og Sværd. Endeligen maatte det ved Freden i Roskilde 1658 aabne sine Porte for Svenskerne, dog først efterat den danske Slots-høvding i 3 Døgn paa Borggaarden havde anstillet en Autodafé med alle i Archivet forvarede Forhandlinger.

Den uindtagelige Borgs Rømning vakte i Bohus Len den største Bestyrtelse. Isærbelethed grebes Præsterne deraf, og Pastoren i Karreby, Jens Laurigon Dahl, røstes af et Slag ved Efterretningen herom. Dette fik den svenske Lenshøvding Harald Stale paa Bohus at vide, og sendte strax Bud efter den bebrøvede Dying. Da denne, svag og med Taarer i Øinene, kom til Slotsporten, stod Stale med en Lkaude i Haanden, drat Gubben til og svor paa sin Satiighed, at der ingen Grund var til at sørge, thi Svenskerne kunde drikke og slaes ligesaa bra' som Norrbaggerne, naar det behøvedes, tog derpaa Præsten i Favn og bandsede rundt med ham i Borggaarden, hvorefter Præsten Dagen derpaa, efter godt Ophold, sendtes hjem og senere svor paa, at Svenskerne vare ligesaa tappre og kstige som Normændene, og at saaledes egentlig ingen Stade var steet ved at Bohus med dets Len var kommen i deres Hænder. Udsigterne viste sig dog senere heelt anderledes, da den ødelæggende norske Krig udbrød i Aarene 1675-1679, den mindes endnu af Almuen i Bohus Len under Navn af Gyldenløvesfejden, saa kaldet efter den norske Anfører Ulrik Frederik Gyldenløve. De alvorligste Anstrengelser gif ud paa at tilbagetage Bohus Slot, og denne Borg kom da til at opleve sine varmeste Dage fra den 25de Mai til den 22de Juli 1678. Da belejredes Slottet af en Styrke som anfoges til nærmest 16,000 Mand, men den ydede et Forsvar som søger sin Lige i Historien; 2265 Bomber, 600 12 Pds. Granater, 161 Ildkugler, 79 Kurve med Haandgranater, samt 384 store Stene foruden utallige Kanonkugler, var den Hilsen, som Gyldenløve sendte Fæstningen. Tilfaldt laae Alt i Ruiner, og paa een af Murene var aabnet en Breche saa bred, at 3 Vogne jevnside kunde kjøre derigjennem; men hvad der blev nedskudt om Dagen bøbedes igjen om Natten, og da de Danske om Morgenen besluttede at storme den store Breche, fandt de indenfor opført en Muur istedetfor den nedskudte. Endelig slap Provianten op, men en Morgen spj en Dru, som havde fanget en Lax i Elven, over Slotsgaarden, i samme Dieblit som Signalkuddet blev affyret, Drnen slap Laxen, som strax blev heiset paa Flagstangen for at vise Belejrene, at der ikke var Mangel paa Føde. I samme

Heibergs Buste, modelleret af Bispen.

Diemed blev den eneste tiloversvarende Ko behængt med sine Kameraters Huder, og førtes saaledes costumeret Tid efter anden forbi Muuraabningen. Mistrosten begyndte tilfaldt at indfinde sig, og man var betænkt paa at kapitulere, saafremt der ikke inden en vis Tid kunde gjøres Regning paa Hjælp. For at komme til Wisshed i saa Henseende lagdes et Brev med Forespørgsel herom i en tom Granat, som affødes til den ligeoverfor paa Vest-Göta-Siden beliggende svenske Leir. Et forstaaeligt Tegm gaves, og den 19de Juli gif Rigsmarskalken Gustaf Otto Stenbock over Elven ind paa Hissingen og tvang de Danske tre Dage derefter til at opgive Beleiringen, efter at han havde lidt et Tab af over 300 Mand. Bohus var dog nu kun en Ruin, og af dets Forsvarere vare

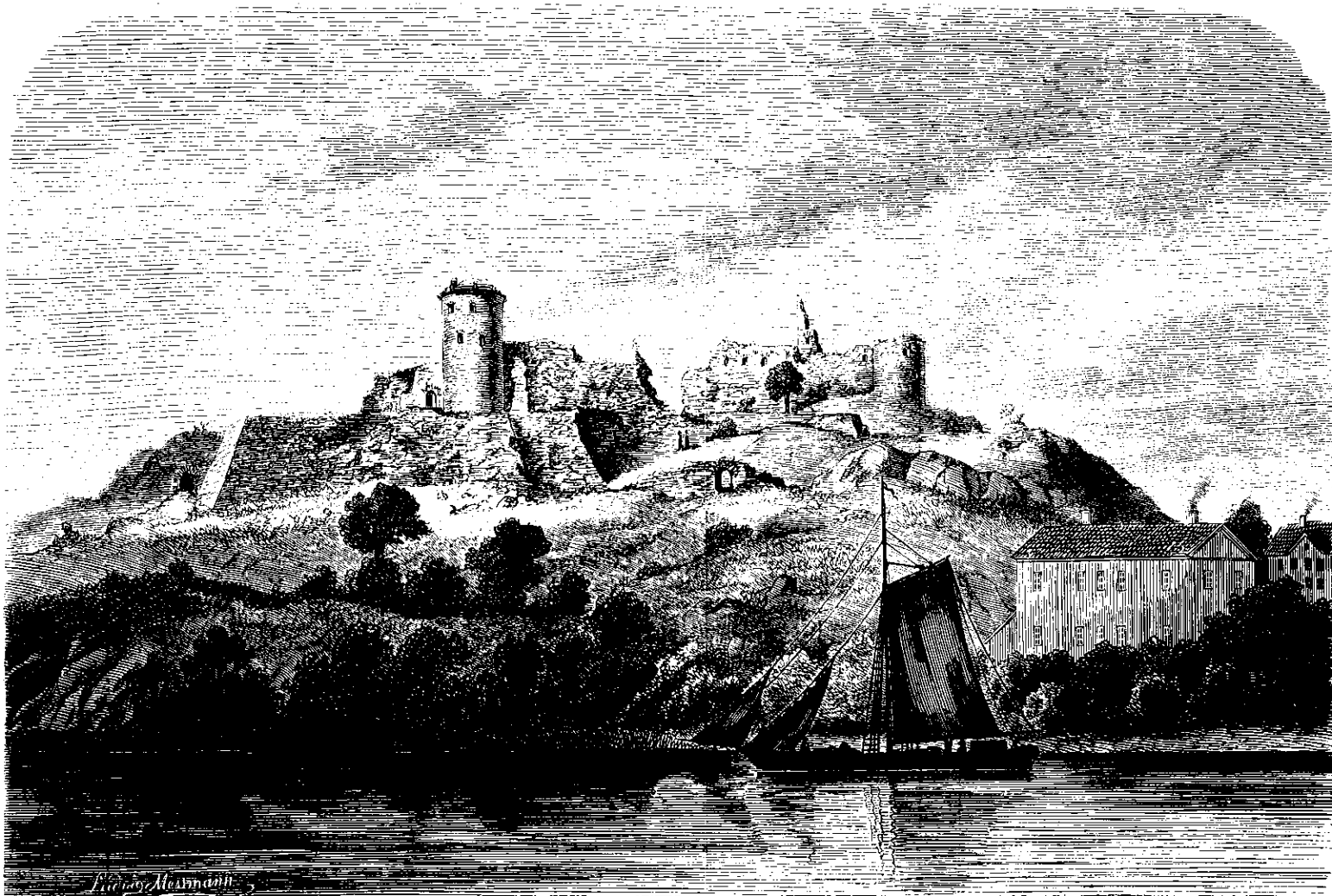
kun saa tilbage, som kunde hilse deres Befriere. De pyntelige nederlandske Gavlde, som hidindtil havde prydet de indenfor Voldene beliggende Bygninger, vare forsvundne, og paa Tegninger efter denne Katastrophe finder man kun tunge ornamentløse Mure, hvilke nu for Størstedelen ere nedbrudte.

Ovennævnte Beleirning var Bohus' sidste, men alvorligste, og dets Nedning anses som et Underværk. Kong Karl XII's Plan, ved Svinesund at anlægge en Grændsefæstning, gjorde Bohus overflødig, hvorfor dens Rase-ring besluttedes, men Kongens Død og de Danstes Forskyrrelse af Lundsborg holdt det endnu ved Magt i 70 Aar. 1786 udsærdigedes atter Dredre til at opgive det og overlade Tiden at sørge for Raseeringen.

Et Afstedsgilde gaves den afmarcherende Befæstning, men Festen blev en Sørgefest. Taarer vædede de gamle Krigeres ine ved Tanken om, at det var den gamle Borgs sidste Dag, og endnu i senere Tider sælbes Taarer ved Mindet om denne.

Det syntes dog, som om Bohus snart skulde indtage sin gamle Klang, da Prinds Karl af Hessen med sine Normænd 1788 under Indfaldet i Bohus Len tog den gamle Borg i Besiddelse og begyndte at istandsætte dens forfaldne Forsvarsværker. Exemplet var advarende, og efter Prindsens Vortgang medbeetles Kongels Forskere kongelig Tillabelse til fra Bohus at bortføre saa mange Steen de vilde. 1796 tilbagekaldtes denne Tillabelse, „da det berøede paa naadigt Forspning, hvorvidt Fæstningen atter skulde istandsættes“. Snart fornøvedes dog Tillabelsen til at bortføre Steen derfra, og den blev brugt med saadan Iver, at den gamle Borg nu viser et Billede, som om den i 5 til 6 Aarhundreder havde ligget i Ruiner. Maastee havde den i dette Dieblit været en eneste Steenhob, hvis ei Kong Karl Johan paa en Gjennemreise, da de statelige Ruiner til Vre for ham vare illuminerede, havde forbudt at forstyrre dem mere; Græningen paa Slotsholmen er derimod overladt Staden Kongels imod en Afgift, som ifølge kongl. Resolution anvendes til en fattigskole der i Byen.

Bohus' Ruiner høre til de Skønneste her i Norden. Af dets fire Hjørnetaarne staaer endnu Fars Hat, og af Mors Møtse er Haldelen i Behold. Paa det første opførtes 1820 en vidunderlig Vindmølle, som næsten aldrig kunde komme igang. I Borggaarden findes en Brønd sprængt i Klippen, hvis Bund antages at ligge under Elven; paa en anden Side findes en velvedligeholdt Vandbeholder omgivet af bedækkede Gallerier. Isærbelethed mod Kongels Siden byde Ruinerne et interessant Billede, navnlig i Maaneskin. De udgjøre nu Stedets Prydelse, ligesom forud dets Vre.

Ruinerne af Bohus Fæstning.